

Warszawa, dn. 13 października 2021

**Wykorzystanie potencjału NIZP PZH – PIB
w ramach odpowiedzi na pandemię COVID-19**

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy obchodzi w tym roku 103. rocznicę funkcjonowania jako krajowa jednostka naukowa zajmująca się wspieraniem i rozwojem zdrowia publicznego. Od grudnia 2019 roku (pierwsze alerty WHO o sytuacji w Wuhan) do chwili obecnej prowadzi intensywne działania wspierające podejmowanie decyzji w zakresie odpowiedzi na zagrożenia pandemii COVID-19. Wyniki badań własnych i analiz zlecanych przez podmioty zaangażowane w działania przeciwepidemicznych są na bieżąco przekazywane bezpośrednio do zleceniodawców, dlatego trudno jest ocenić skalę tego zaangażowania z perspektywy obserwatora zewnętrznego.

Eksperti Instytutu zajmujący się nadzorem epidemiologicznym od początku pandemii z ogromnym wysiłkiem i zaangażowaniem aktywnie uczestniczyli w procesie budowania modeli epidemiologicznych, systemów sprawozdawczych oraz procesów operacyjnych. Instytucje zaangażowane w te procesy, zarówno administracji rządowej jak i społeczności naukowej i akademickiej, mogły zawsze skorzystać z naszego doradztwa i wsparcia naukowego.

Bieżąca współpraca z MZ i GIS skutkowałą opracowywaniem i aktualizowaniem definicji przypadku COVID-19 stosowanej na potrzeby krajowego nadzoru epidemiologicznego oraz rekomendacji w zakresie diagnostyki molekularnej SARS-CoV-2 i ich aktualizacji. Prace te stanowiły to element zaangażowania w prace sztabu kryzysowego przy Ministrze Zdrowia.

Pracownicy Instytutu biorą aktywny udział w pracach kilku kluczowych zespołów doradczych powołanych przez Ministra Zdrowia przy realizacji zadań związanych z zapobieganiem

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy

ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa, Polska

Tel: +48 22 54 21 400, +48 22 54 21 200

www.pzh.gov.pl, e-mail: pzh@pzh.gov.pl

Regon: 000288461, NIP: 525-000-87-32

i zwalczaniem COVID-19, takich jak:

1. Zespół ds. monitorowania i prognozowania przebiegu pandemii, w ramach którego instytucje naukowe oraz urzędy zaangażowane w analizy epidemiologiczne, demograficzne i społeczne współpracują dla ciągłego udoskonalania modeli prognostycznych
2. Zespół do spraw Szczepień Ochronnych w zakresie opiniowania szczepień przeciw COVID-19
3. Zespół do spraw koordynacji sieci laboratoriów COVID-19
4. Zespół do spraw badań genomu i mutacji wirusa SARS-CoV-2
5. Zespół roboczy AOTMIT do opracowania aktualizacji wytycznych, stanowiących propozycję zestawu kluczowych zaleceń odnoszących się do organizacji i postępowania medycznego (diagnostyki i leczenia) w zakresie opieki nad pacjentami z zakażeniem wirusem SARS-CoV-2.

NIZP PZH – PIB prowadził także przez pierwszy rok pandemii proces weryfikacji poprawności wyników diagnostycznych w kierunku SARS-CoV-2 dla laboratoriów COVID w Polsce. Łącznie w czasie prowadzenia weryfikacji tj. od kwietnia 2020 r. do marca 2021 r. weryfikacji poddało się 287 Laboratoriów COVID. W ramach prowadzonej weryfikacji w NIZP PZH – PIB zbadano łącznie ponad 5,5 tysiąca próbek.

W ramach rozbudowanego nadzoru epidemiologicznego uruchomił i koordynował wykonywanie analiz genetycznych wirusa SARS-CoV-2 dla potrzeb europejskiego nadzoru epi-genomowego. Stałym zadaniem jest także raportowanie danych epidemiologicznych o przypadkach COVID-19 w Polsce do ECDC, w tym danych o zaszczepieniu populacji polskiej przeciw COVID-19. Sprawozdawczość obejmuje także dane genomowe o wariantach SARS-CoV-2.

W ramach określania sekwencji nukleotydowej pełnego genomu wirusa SARS-CoV-2 z próbek

materiału klinicznego od człowieka zorganizowano i wdrożono we współpracy z GIS i Państwową Inspekcją Sanitarną system doboru i pozyskiwania próbek materiału od chorych z potwierdzeniem COVID-19 do sekwencjonowania pełnego genomu (WGS) SARS-CoV-2. Przeprowadzono analizę WGS ponad 5 tysięcy próbek w NIZP PZH – PIB i w laboratoriach współpracujących oraz analizę blisko 6 tysięcy próbek przekazanych do centralnego laboratorium europejskiego wskazanego przez ECDC.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem szczepień ochronnych wydawane są w trybie stałym zwolnienia z obowiązku kontroli seryjnej wstępnej dla wszystkich serii szczepionek przeciw COVID-19 stosowanych w Polsce. Prowadzona jest stała analiza ilościowa i jakościowa (dokumentacja medyczna) niepożądanych odczynów poszczepiennych. W zakresie informowania o szczepieniach ochronnych prowadzona jest największa internetowa baza wiedzy na temat szczepień w Polsce w ramach portalu *Szczepienia.info* (<https://szczepienia.pzh.gov.pl/>), Przekaz kierowany jest do ogółu społeczeństwa, jak również do lekarzy, w postaci:

1. aktualności poświęconych szczepionkom i szczepieniom przeciw COVID-19;
2. FAQ poświęcone realizacji szczepień ochronnych w czasie pandemii i szczepieniom przeciw COVID-19;
3. działu poświęconego szczepionkom COVID-19 z pytaniami i odpowiedziami;
4. działu poświęconego kwalifikacji do szczepienia przeciw COVID-19 na podstronie dla lekarzy;
5. postów na FB *Szczepienia.info* poświęconych szczepionkom i szczepieniom przeciw COVID-19;
6. infografik poświęconych szczepionkom i szczepieniom przeciw COVID-19 i realizacji szczepień ochronnym w czasie pandemii.

W ramach portalu udzielono odpowiedzi na ponad 450 szczegółowych pytań od obywateli dotyczących programu szczepień przeciw COVID-19 i realizacji szczepień w czasie pandemii.

Zespół redakcyjny portalu dodatkowo codziennie wspiera wszystkie instytucje zajmujące się organizacją programu szczepień przeciw COVID-19 w zakresie opracowywania odpowiedzi i komentarzy do wątpliwości obywateli oraz nowych doniesień naukowych.

W roku 2021 NIZP PZH – PIB rozpoczął realizację ogólnopolskiego badania epidemiologicznego OBSER-CO, które ocenia rozpowszechnienie występowania przeciwciał anty-SARS-COV-2. W każdej z dwóch tur badania, wiosennej i letniej, wzięło udział ponad 27 tys. osób (badania ankietowe), z czego ok. 6000 osób zgłosiło się na badania krwi. To jedno z największych badań epidemiologicznych w obszarze COVID-19, które nie jest przeprowadzane na danych wtórnych pochodzących z systemów sprawozdawczych nadzoru epidemiologicznego czy dokumentacji medycznej. Właściwa ocena rzeczywistej liczby osób uodpornionych przeciwko SARS-CoV-2 pomoże precyzyjniej przewidzieć wzrosty zachorowań (tzw. fale epidemii) i modelowanie ewentualnych obostrzeń.

Efekty pracy pracowników Instytutu były zapewne brane pod uwagę przez Radę Ministrów RP w procesie oceny zasadności nadania statusu Państwowego Instytutu Badawczego, który został nadany w połowie bieżącego roku. Rozporządzenie z 25 czerwca 2021 określiło zadania Instytutu szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, których wykonywanie w sposób ciągły jest niezbędne dla poprawy jakości życia obywateli. Należą do nich zadania związane z monitorowaniem sytuacji epidemiologicznej i opracowywaniem rozwiązań sprzyjających zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich skutecznej kontroli.

W ramach rozwoju potencjału instytutu podjęto decyzję o włączeniu do Krajowego Planu Odbudowy utworzenie Centrum Badawczo - Analitycznego NIZP PZH– PIB. To nowoczesny kompleks laboratoriów pełnego spektrum bezpieczeństwa: BSL-1, BSL-2, BSL-3 oraz 3+, który umożliwi szybkie reagowanie na każde pojawiające się zagrożenie epidemiczne w kraju. Dodatkowo specjalnie zaprojektowane centrum konferencyjne pozwoli na szkolenia praktyczne

w zakresie diagnostyki mikrobiologicznej i praktyki nadzoru epidemiologicznego, jak również wdrażania skutecznych programów zapobiegania zakażeniom w podmiotach leczniczych.

Szczególnym narzędziem dla rozwoju potencjału będzie także przełomowy system ProfiBaza, administrowany przez NIZP PZH - PIB, który po raz pierwszy w Polsce zinwentaryzuje działania zdrowia publicznego podejmowane w Polsce, czy odpowiadają one potrzebom zdrowotnym społeczności lokalnych, ale także ile one kosztują i jakie są ich efekty. Dane dotyczące sytuacji zdrowotnej ludności w Polsce, profilaktyki chorób i promocji zdrowia, będą stanowić istotne źródło informacji koniecznej dla działań planistycznych, zarówno dla jednostek administracji publicznej różnych szczebli, dla służby zdrowia jak i dla przedsiębiorców pracujących w powiązanych branżach.

W wyniku szeregu dyskusji nad obecnym kształtem systemu zdrowia publicznego i możliwymi jego udoskonaleniami, Minister Zdrowia zlecił opracowanie założeń reformy systemu zdrowia publicznego. W tym celu utworzony został specjalny zespół do spraw zmian systemowych w zdrowiu publicznym, powołany w dn. 20 lipca 2021 r., który do końca bieżącego roku przedstawi wyniki swoich prac. Na pewno będą one uwzględniały rezultaty opublikowanych badań naukowych w zakresie analizy procesów i efektów prowadzonych działań przeciwepidemicznych.